

ТРАНСГРАНИЧНОТО СЪТРУДНИЧЕСТВО КАТО ИНСТРУМЕНТ ЗА ЗЕЛЕНА ТРАНСФОРМАЦИЯ В ДУНАВСКИЯ РЕГИОН

Габриела Руменова Попова

Е-поща: gabriela.popova@ue-varna.bg

Докторант в докторска програма „Световно стопанство и МИО“

Икономически университет - Варна

Резюме: Настоящият научен доклад разглежда ролята на трансграничното сътрудничество като инструмент за реализиране на зеления преход в Дунавския регион. В условията на нарастващи екологични предизвикателства и необходимост от устойчиво управление на ресурсите, съвместните инициативи между държавите придобиват ключово значение за прилагането на ефективни зелени политики. Целта на изследването е да се анализира приносът на трансграничните проекти за насърчаване на устойчивото развитие чрез разглеждане на инициативи, реализирани в рамките на програмата ИНТЕРРЕГ. В методологично отношение е приложен качествен подход, базиран на казусен анализ на проектите BE READY и CITYWALK 2.0, насочени съответно към адаптация към климатичните промени и развитие на устойчива градска мобилност.

Резултатите показват, че трансграничното сътрудничество подпомага обмена на знания, внедряването на иновативни решения и повишаването на институционалния капацитет на местните власти. Изследването подчертава, че съвместните инициативи не се ограничават до партньорство между участниците, а функционират като практически механизъм за насърчаване на зеления преход чрез разработване на инструменти и прилагане на устойчиви решения на местно и регионално равнище.

Ключови думи: трансгранично сътрудничество, зелен преход, устойчиво развитие, Дунавски регион, ИНТЕРРЕГ

JEL: F15, R58, Q56

DOI: 10.58861/tae.grdier.2026.09

Тази статия се цитира по APA стил, както следва: Попова, Г. (2026). Трансграничното сътрудничество като инструмент за зелена трансформация в Дунавския регион. *Глобални и регионални измерения на международните икономически отношения*, (3), 109-123. DOI: 10.58861/tae.grdier.2026.09.

TRANSNATIONAL COOPERATION AS AN INSTRUMENT FOR GREEN TRANSITION IN THE DANUBE REGION

Gabriela Rumenova Popova

E-mail: gabriela.popova@ue-varna.bg

Doctoral student in World Economy and International Economic Relations

Doctoral Program

University of Economics - Varna

Abstract: This scientific paper examines the role of cross-border cooperation as an instrument for implementing the green transition in the Danube Region. In the context of increasing environmental challenges and the growing need for sustainable resource management, joint initiatives between countries are gaining key importance for the implementation of effective green policies. The aim of the study is to analyze the contribution of cross-border projects to promoting sustainable development by examining initiatives implemented within the framework

of the INTERREG programme. From a methodological perspective, a qualitative approach is applied, based on a case study analysis of the BE READY and CITYWALK 2.0 projects, aimed respectively at climate change adaptation and the development of sustainable urban mobility.

The results indicate that cross-border cooperation facilitates knowledge exchange, the implementation of innovative solutions, and the strengthening of the institutional capacity of local authorities. The study emphasises that joint initiatives are not limited to partnerships among participants but function as a practical mechanism for promoting the green transition through the development of tools and the implementation of sustainable solutions at the local and regional levels.

Keywords: cross-border cooperation, green transition, sustainable development, Danube Region, INTERREG

JEL: F15, R58, Q56

DOI: 10.58861/tae.grdier.2026.09

This article shall be cited in APA style as: Popova, G. (2026). Transnational cooperation as an instrument for green transition in the Danube region. *Global and regional dimensions of international economic relations*, (3), 109-123. DOI: 10.58861/tae.grdier.2026.09.

Въведение

В съвременните условия на нарастващи климатични промени и екологични предизвикателства зеленият преход се утвърждава като стратегически приоритет за Европейския съюз и неговите държави членки. Устойчивото управление на природните ресурси, намаляването на въглеродните емисии и повишаването на климатичната устойчивост се превръщат в ключови елементи на икономическото и социалното развитие. Реализирането на зелени политики изисква координирани действия между различни държави и региони, особено когато се споделят общи природни ресурси и инфраструктура.

В този контекст трансграничното сътрудничество се утвърждава като важен инструмент за насърчаване на устойчивото развитие. Чрез програмите за териториално сътрудничество, сред които съществено място заема програмата ИНТЕРРЕГ, се създават възможности за обмен на знания, разработване на съвместни решения и внедряване на иновативни практики. Дунавският регион представлява пример за територия с висока степен на взаимосвързаност между държавите, което обуславя необходимостта от интегрирани подходи за справяне с климатичните и екологичните предизвикателства.

Научният доклад поставя акцент върху ролята на трансграничното сътрудничество като инструмент за зелена трансформация в Дунавския

регион, като анализира проектите BE READY и CITYWALK 2.0, реализирани в рамките на програмата ИНТЕРРЕГ.

Целта на настоящото изследване е да се оцени приносът на разглежданите трансгранични инициативи за насърчаване на зеления преход в Дунавския регион. Основната теза е, че трансграничното сътрудничество в Дунавския регион подпомага зеления преход чрез обмен на знания и създаване на практически механизми за устойчиво развитие.

За постигането на поставената цел са формулирани следните задачи на изследването:

- Да се разгледа същността и значението на зеления преход в контекста на устойчивото развитие.
- Да се анализира ролята на трансграничното сътрудничество като механизъм за обмен на знания и създаване на практически решения за зеления преход.
- Да се представят основните характеристики на проектите BE READY и CITYWALK 2.0.

Следва да се отбележат и някои ограничения на настоящото изследване. Анализът е базиран на ограничен брой казуси, което не позволява пълно обобщаване на резултатите за всички трансгранични инициативи в региона. Въпреки това избраните проекти предоставят достатъчно информация за оценка на основните механизми на трансграничното сътрудничество и за извеждане на обобщени изводи относно тяхното значение за зеления преход.

1. Теоретични основи на зеления преход и трансграничното сътрудничество

Зеленият преход се разглежда като комплексен процес на трансформация на икономиката и обществото, насочен към постигане на устойчиво развитие и намаляване на негативното въздействие върху околната среда (Söderholm, 2020). В основата на този процес стои стремежът към създаване на икономически модел, който съчетава икономически растеж с опазване на природните ресурси и социална справедливост. Според съвременните научни изследвания зеленият преход включва въвеждането на устойчиви технологии, повишаване на ресурсната ефективност и намаляване

на въглеродните емисии, като същевременно се запазва конкурентоспособността на икономиката (*Söderholm, 2020*).

Концепцията за зелен преход е тясно свързана с идеята за устойчиво развитие, която се основава на баланса между икономически, социални и екологични цели. В рамките на този подход развитието трябва да отговаря на нуждите на настоящото поколение, без да се застрашава способността на бъдещите поколения да удовлетворяват своите потребности (*World Commission on Environment and Development, 1987*). Устойчивото развитие може да се разглежда и като процес, който изисква интегриране на екологичните политики в икономическото планиране и въвеждане на иновативни решения за управление на ресурсите (*Adamowicz, 2022*).

На европейско равнище зеленият преход намира израз в стратегическата рамка на Европейския зелен пакт, който поставя амбициозната цел Европейският съюз да се превърне в климатично неутрална икономика до 2050 година (*European Commission, 2019*). Тази стратегия се разглежда като основен инструмент за трансформация на икономическите модели чрез развитие на възобновяеми енергийни източници, повишаване на енергийната ефективност и внедряване на устойчиви производствени практики (*Paleari, 2022*).

В допълнение, Европейският зелен пакт се възприема не само като екологична политика, но и като нов модел за икономическо развитие, който изисква координирани действия между различни институции и региони. Неговото прилагане предполага интегриране на климатичните цели в различни секторни политики и създаване на механизми за подкрепа на справедлив преход към устойчива икономика (*Schunz, 2022*).

В тази връзка зеленият преход може да бъде разглеждан като процес, който обединява технологични, икономически и социални промени, насочени към постигане на устойчиво развитие. Реализирането на този процес изисква сътрудничество между различни заинтересовани страни, включително публични институции, бизнес организации и местни общности. Именно тази необходимост от координация и съвместни действия поставя основата за развитието на механизми като трансграничното сътрудничество.

Трансграничното сътрудничество се разглежда като важен инструмент за насърчаване на устойчивото развитие, особено в региони, които споделят общи природни ресурси, инфраструктура и икономически интереси. В условията на нарастващи екологични и социални предизвикателства необходимостта от съвместни действия между държавите придобива все по-голямо значение. Според научната литература трансграничното сътрудничество създава условия за координирано управление на ресурси, обмен на знания и внедряване на иновативни решения, които подпомагат устойчивото развитие на регионите (*Perkmann, 2003*).

В рамките на Европейския съюз трансграничното сътрудничество се утвърждава като ключов инструмент на регионалната политика, насочен към намаляване на икономическите и социалните различия между отделните региони. То допринася за укрепване на териториалната кохезия и създава възможности за съвместно разработване и реализиране на проекти, които адресират общи предизвикателства, включително климатичните промени и устойчивото управление на природните ресурси (*Faludi, 2012*). Чрез този подход се създават условия за по-ефективно използване на наличните ресурси и за изграждане на устойчиви партньорства между институции и организации от различни държави.

Особено значение за развитието на трансграничното сътрудничество има програмата ИНТЕРРЕГ, която представлява един от основните инструменти на Европейския съюз за насърчаване на териториалното сътрудничество. Чрез финансирането на съвместни инициативи програмата подпомага обмена на добри практики и разработването на устойчиви решения в различни области, включително управление на околната среда, транспорт и енергийна ефективност. Научни изследвания показват, че проектите, реализирани в рамките на ИНТЕРРЕГ, допринасят за повишаване на институционалния капацитет и за подобряване на взаимодействието между участващите региони (*Medeiros, 2017*).

В контекста на зеления преход трансграничното сътрудничество придобива допълнително значение, тъй като екологичните проблеми често имат транснационален характер и изискват съгласувани решения. Реализирането на съвместни инициативи позволява по-ефективно планиране

на устойчиви политики и ускорява внедряването на иновативни подходи за адаптация към климатичните промени. Освен това трансграничните проекти създават възможности за споделяне на ресурси и експертен опит, което подпомага устойчивото развитие на регионите и повишава тяхната конкурентоспособност (*Böhme, Doucet, Komornicki, Zaucha, & Świątek, 2015*).

В този смисъл трансграничното сътрудничество може да се разглежда като стратегически инструмент за реализиране на зеления преход, който съчетава политически, икономически и социални механизми за устойчиво развитие. Неговото значение е особено видимо в региони като Дунавския регион, където съвместните действия между държавите създават предпоставки за прилагане на интегрирани решения и устойчиви практики.

Дунавският регион представлява една от ключовите транснационални зони в Европа, характеризираща се с висока степен на икономическа, екологична и социална взаимосвързаност между участващите държави. Регионът обхваща значителна територия и включва разнообразни природни ресурси, урбанизирани зони и транспортни коридори, които играят съществена роля за икономическото развитие и регионалната интеграция. В същото време Дунавският регион е изправен пред редица екологични предизвикателства, свързани с климатичните промени, управлението на водните ресурси и нарастващата урбанизация (*European Commission, 2020*).

Значението на региона за реализирането на устойчиви политики е отразено в Европейската стратегия за Дунавския регион, която поставя акцент върху подобряване на екологичното състояние, повишаване на ресурсната ефективност и развитие на устойчив транспорт. Стратегията насърчава координирани действия между държавите чрез съвместни инициативи, насочени към намаляване на екологичните рискове и повишаване на устойчивостта на регионите (*European Commission, 2021*).

В следствие на това Дунавският регион може да се разглежда като подходяща среда за прилагане на трансгранични решения, които съчетават технологични иновации и институционално сътрудничество. Реализирането на съвместни проекти в рамките на европейски програми създава възможности за обмен на знания и разработване на устойчиви практики, насочени към адаптация към климатичните промени и подобряване на

качеството на живот в региона. Именно в тази рамка програмите за териториално сътрудничество, включително ИНТЕРРЕГ, се утвърждават като ключов инструмент за реализиране на зелена трансформация в Дунавския регион.

2. Методи на анализ

Настоящото изследване е насочено към анализ на ролята на трансграничното сътрудничество като инструмент за реализиране на зеления преход в Дунавския регион. С оглед на характера на изследваната проблематика е приложен качествен изследователски подход, който позволява задълбочено разглеждане на процесите и взаимодействията, свързани с реализирането на устойчиви политики и инициативи. Качествените изследвания могат да бъдат използвани при анализ на сложни социално-икономически процеси, тъй като дават възможност за интерпретиране на политики, стратегии и практически действия в реална среда.

Основен изследователски метод в настоящото изследване е казусният анализ, който позволява детайлно разглеждане на конкретни инициативи и оценка на тяхното въздействие върху устойчивото развитие. Казусният подход е подходящ за изследване на съвременни явления в реална среда, когато е трудно да се отдели самото явление от условията, в които се случва (Yin, 2014). Чрез този подход се създават условия за анализ на конкретни практики и за извеждане на изводи относно тяхната приложимост и ефективност.

В рамките на изследването са анализирани два трансгранични проекта, реализирани по програмата ИНТЕРРЕГ – BE READY и CITYWALK 2.0. Изборът на тези проекти е обусловен от тяхната насоченост към ключови аспекти на зеления преход, включително адаптация към климатичните промени и развитие на устойчива градска мобилност. Проектът BE READY е насочен към разработване на решения за намаляване на ефектите от градските топлинни острови и повишаване на климатичната устойчивост на градските зони, докато проектът CITYWALK 2.0 цели насърчаване на устойчиви форми на придвижване и намаляване на енергийната консумация в транспорта. Тези характеристики ги правят подходящи примери за анализ на ролята на трансграничните инициативи при подпомагането на зеления преход чрез

обмен на знания и създаване на практически механизми за устойчиво развитие.

Събирането на данни в рамките на изследването е осъществено чрез анализ на вторични източници, включително официални документи на Европейския съюз, стратегически документи, проектни отчети и публично достъпна информация за реализираните дейности и резултати на разглежданите проекти. Това позволява систематизиране на информацията и извеждане на ключови характеристики на проектите, свързани с техните цели, дейности, разработени механизми и постигнати резултати.

За целите на изследването са приложени също сравнителен и описателен метод. Сравнителният анализ позволява съпоставяне на характеристиките на двата проекта и идентифициране на сходства и различия в техните подходи към реализиране на зелени инициативи. Описателният метод допринася за представяне на основните етапи и резултати от реализираните дейности, което създава възможност за по-ясно интерпретиране на тяхното значение за устойчивото развитие в Дунавския регион.

Прилагането на посочените методи създава възможност за начален анализ на ролята на трансграничните проекти като практически механизми за зелена трансформация.

3. Резултати от изследването

3.1. Анализ на проект BE READY

Проектът BE READY представлява трансгранична инициатива, реализирана в рамките на програмата ИНТЕРРЕГ за Дунавския регион, насочена към повишаване на устойчивостта на градските територии спрямо климатичните промени. Основният фокус на проекта е свързан с намаляване на негативните ефекти от „градските топлинни острови“, които представляват сериозно предизвикателство за много урбанизирани райони в Европа. Този феномен се характеризира с повишаване на температурите в градските зони в резултат от интензивна урбанизация, ограничени зелени площи и повишена енергийна консумация.

Проектът обединява партньори от различни държави в Дунавския регион, включително публични институции, научни организации и местни власти, които съвместно разработват стратегии, инструменти и практически решения за адаптация към климатичните промени. Основната цел на инициативата е да подпомогне градовете при идентифициране на рискови зони и разработване на решения за намаляване на температурните аномалии чрез внедряване на зелени, сини и бели мерки за градска адаптация. Подобен подход се разглежда като ефективен инструмент за подобряване на градската среда и повишаване на качеството на живот на населението (*Interreg Danube Region Programme, 2023*).

В рамките на проекта са разработени методологии и инструменти за оценка на уязвимостта на градските територии спрямо климатичните рискове, включително онлайн инструмент за оценка и протокол за валидиране на оценката на риска от градски топлинни острови. Особено внимание е отделено на използването на зелени, сини и бели интервенции, сред които увеличаване на зелените площи, създаване на сенчести зони, използване на водни елементи и прилагане на охлаждащи повърхности.

Резултатите от проекта показват, че прилагането на съвместни трансгранични инициативи създава възможности за обмен на знания и добри практики между участващите региони. Наред с това BE READY води до създаване на конкретни практически механизми, сред които стратегическа рамка, оценъчни инструменти, пилотни интервенции и приложими модели за адаптация към градските топлинни острови. Те подпомагат местните власти при вземането на решения, свързани с устойчивото управление на градската среда. Освен това проектът допринася за повишаване на институционалния капацитет и за подобряване на взаимодействието между различни заинтересовани страни, което е ключов фактор за успешното реализиране на зеления преход.

3.2. Анализ на проект CITYWALK 2.0

Проектът CITYWALK 2.0 представлява трансгранична инициатива, също реализирана в рамките на програмата ИНТЕРРЕГ за Дунавския регион, насочена към развитие на устойчива градска мобилност и намаляване на

негативното въздействие на транспорта върху околната среда. В съвременните градове транспортният сектор е сред основните източници на въглеродни емисии, което налага прилагането на политики и решения, насочени към насърчаване на екологосъобразни форми на придвижване.

Основната цел на проекта CITYWALK 2.0 е да подпомогне градовете в Дунавския регион при разработване и прилагане на устойчиви транспортни решения, които насърчават активната мобилност, като ходене пеша, използване на велосипеди и обществен транспорт. Проектът включва партньорство между различни институции, местни власти и експертни организации, които работят съвместно за разработване на стратегии и инструменти, насочени към промяна на транспортното поведение и намаляване на зависимостта от автомобилния транспорт (*Interreg Danube Region Programme, 2022*).

В рамките на проекта са разработени практически насоки за управление на мобилността, които подпомагат местните власти при създаване на достъпна и безопасна градска среда. Сред ключовите дейности са анализ на съществуващите транспортни модели, разработване на транснационална стратегия, ръководство и местни планове за действие, насочени към подобряване на пешеходната и велосипедната инфраструктура и насърчаване на устойчиви форми на придвижване.

Резултатите от проекта показват, че внедряването на устойчиви транспортни решения допринася за намаляване на екологичното натоварване и за подобряване на социалната и икономическата среда в градовете. Повишаването на достъпността на градската инфраструктура и насърчаването на алтернативни форми на придвижване създават условия за по-здравословен начин на живот и намаляване на транспортните разходи. Освен това съвместната работа между партньорите в рамките на проекта подпомага обмена на знания и добри практики, което е от съществено значение за развитието на устойчиви транспортни системи.

3.3. Сравнителен анализ на проектите BE READY и CITYWALK 2.0

Сравнителният анализ на проектите BE READY и CITYWALK 2.0 позволява да се идентифицират сходствата и различията в подходите към

реализиране на зелени инициативи в рамките на трансграничното сътрудничество. И двата проекта са реализирани по програмата ИНТЕРРЕГ и са насочени към решаване на ключови екологични предизвикателства в Дунавския регион, но се различават по своя тематичен фокус. Общото между двата проекта е, че те не се ограничават само до обмен на информация между партньорите, а създават условия за трансфер на знания, съвместно планиране и разработване на практически решения. Това ги прави подходящи примери за настоящото изследване.

С цел по-ясно представяне на основните характеристики на двата проекта е изготвена сравнителна таблица, която обобщава ключовите аспекти на техните цели, дейности и очаквани резултати.

Таблица 1. Сравнителни характеристики

Показател	BE READY	CITYWALK 2.0
Обхват на партньорството	12 държави	10 държави
Основна тематична насоченост	Адаптация към климатичните промени	Устойчива градска мобилност
Основен екологичен проблем	Градски топлинни острови	Транспортни емисии
Основни дейности	Разработване на стратегии, оценъчни инструменти и зелени, сини и бели интервенции	Разработване на транснационална стратегия, ръководство и местни планове за устойчива мобилност
Тип интервенции	Зелена инфраструктура и градско планиране	Пешеходна и велосипедна инфраструктура
Основен принос към зеления преход	Намаляване на температурното натоварване и подобряване на градската среда	Намаляване на емисиите и насърчаване на екологични форми на придвижване
Характер на сътрудничество	Обмен на знания, съвместна оценка на уязвимостта и разработване на приложими модели	Обмен на знания, стратегическо планиране и разработване на местни планове за действие

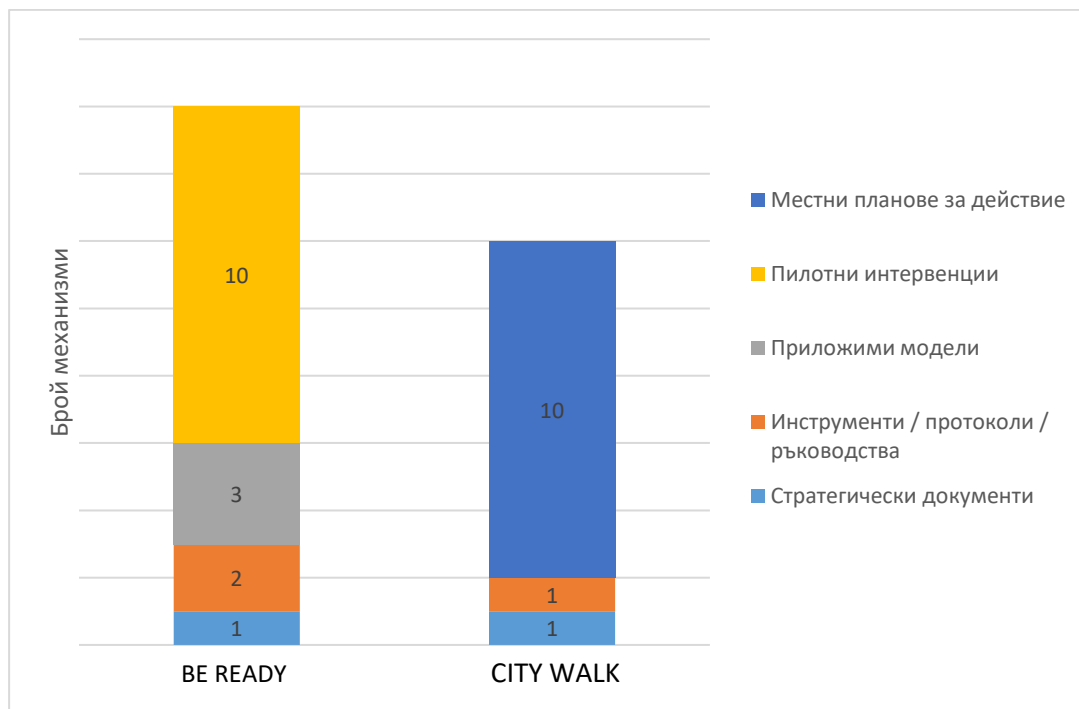
Източник: авторова таблица по данни на Interreg Danube

Представената таблица показва, че двата проекта използват различни тематични подходи, но споделят сходна логика на действие. И при BE READY, и

при CITYWALK 2.0 трансграничното сътрудничество се проявява чрез съвместна работа между институции, местни власти и експертни организации. Това сътрудничество подпомага обмена на знания и добри практики, но същевременно води и до разработване на конкретни резултати.

За да се онагледят приносите на разглежданите проекти към създаването на практически механизми за устойчиво развитие, на Фигура 1 са представени основните разработени механизми в рамките на двата проекта. Данните показват, че проектите водят до създаване на приложими инструменти, модели, пилотни интервенции и стратегии, които могат да подпомогнат местните власти при реализирането на зеления преход.

Фигура 1. Разработени практически механизми за устойчиво развитие в проектите BE READY и CITYWALK

Източник: авторова фигура по данни на Interreg Danube

Анализът на представените данни показва, че въпреки различията в тематичната насоченост, двата проекта имат обща стратегическа цел – насърчаване на устойчивото развитие чрез създаване и прилагане на практически механизми за зелена трансформация на местно и регионално равнище. Данните от Фигура 1 показват, че BE READY генерира по-голям брой

практически резултати, свързани основно с пилотни интервенции и приложими модели за адаптация към градските топлинни острови. От своя страна CITYWALK 2.0 поставя акцент върху стратегическото и местното планиране чрез транснационална стратегия, ръководство и местни планове за действие. Това показва, че двата проекта използват различни, но взаимно допълващи се механизми за подкрепа на зеления преход.

Допълнително сходство между проектите е свързано с тяхната ориентация към повишаване на капацитета на местните власти и институции. Чрез разработване на стратегии, ръководства, оценъчни инструменти, пилотни интервенции и местни планове за действие се създават условия за по-ефективно планиране и управление на ресурсите. Това е от съществено значение за успешното реализиране на зеления преход, тъй като позволява на заинтересованите страни не само да обменят опит, но и да прилагат конкретни решения, съобразени с местните условия. Научните източници показват, че трансграничните инициативи допринасят за изграждане на институционален капацитет и засилване на регионалната устойчивост, което подпомага дългосрочното развитие на регионите (*Medeiros, 2017*).

В същото време различията между проектите показват, че зеленият преход е многоизмерен процес, който не може да бъде реализиран чрез единен или универсален подход. Климатичната адаптация и устойчивата градска мобилност изискват различни инструменти, но и в двата случая ключово значение имат координацията между партньорите, споделянето на знания и разработването на практически решения. Поради това BE READY и CITYWALK 2.0 могат да бъдат разглеждани като допълващи се примери за ролята на трансграничното сътрудничество в подкрепа на зелената трансформация.

Заключение

Резултатите показват, че трансграничните проекти представляват ефективен инструмент за внедряване на устойчиви решения на институционално ниво. Анализът на проект BE READY потвърждава значението на съвместните действия за адаптация към климатичните промени и намаляване на негативните ефекти от градските топлинни острови. В същото време резултатите от проект CITYWALK 2.0 подчертават ролята на устойчивата

мобилност като ключов елемент от зеления преход, насочен към намаляване на транспортните емисии и подобряване на качеството на градската среда.

Сравнителният анализ на двата проекта показва, че въпреки различията в тематичния им фокус, BE READY и CITYWALK 2.0 споделят обща логика на действие, основана на координация между партньорите, обмен на знания и разработване на практически механизми за устойчиво развитие. Това подкрепя тезата, че трансграничното сътрудничество в Дунавския регион подпомага зеления преход чрез партньорство, споделяне на опит и създаване на конкретни инструменти, стратегии, пилотни дейности, приложими модели и местни планове за действие. Разгледаните проекти показват, че зеленият преход не може да се постигне чрез отделни изолирани мерки, а изисква съчетаване на различни инструменти, инициативи и партньорства.

Получените изводи допринасят за по-задълбочено разбиране на начина, по който трансграничните инициативи могат да превърнат общите цели на зеления преход в конкретни инструменти и приложими решения на местно равнище. В този смисъл изследването създава основа за бъдещи анализи, насочени към оценка на дългосрочното въздействие на подобни проекти върху устойчивото регионално развитие.

В контекста на Дунавския регион разгледаните проекти показват, че зелената трансформация изисква съчетаване на институционално сътрудничество, експертен обмен и практически действия. Именно тази връзка между партньорство и приложими резултати очертава трансграничното сътрудничество като значим инструмент за устойчиво развитие на региона.

Източници:

- Adamowicz, M. (2022). Green Deal, green growth and green economy as a means of support for attaining the Sustainable Development Goals. *Sustainability*(14(10)). DOI: <https://doi.org/10.3390/su14105901>.
- Böhme, K., Doucet, P., Komornicki, T., Zaucha, J., & Świątek, D. (2015). Territorial governance and cohesion policy. *European Planning Studies*(23(4)), 777–794. DOI: <https://doi.org/10.1080/09654313.2014.891677>.
- European Commission. (2019). *The European Green Deal*.

- European Commission. (2020). EU Strategy for the Danube Region (EUSDR): Action Plan. Извлечено от <https://danube-region.eu/wp-content/uploads/2020/10/EUSDR-Action-Plan-2020.pdf>.
- European Commission. (2021). EU Strategy for the Danube Region (EUSDR). Извлечено от <https://danube-region.eu/about/eusdr/>.
- Faludi, A. (2012). Multi-level (territorial) governance: Three criticisms. *Planning Theory & Practice*(13(2)), 197–211. DOI: <https://doi.org/10.1080/14649357.2012.677578>.
- Interreg Danube Region Programme. (2022). CITYWALK 2.0 Project. Извлечено от <https://interreg-danube.eu/projects/citywalk-2-0>.
- Interreg Danube Region Programme. (2023). BE READY Project. Извлечено от <https://interreg-danube.eu/projects/be-ready>.
- Medeiros, E. (2017). Cross-border cooperation in inner Scandinavia: A territorial impact assessment. *Environmental Impact Assessment Review*(62), 147-157. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.eiar.2016.10.003>.
- Paleari, S. (2022). The impact of the European Green Deal on EU environmental policy. *Review of Policy Research*(31(2)). DOI: <https://doi.org/10.1177/10704965221082222>.
- Perkmann, M. (2003). Cross-border regions in Europe: Significance and drivers of regional cross-border co-operation. *European Urban and Regional Studies*(10(2)), 153-171. DOI: <https://doi.org/10.1177/0969776403010002004>.
- Schunz, S. (2022). The 'European Green Deal' - A paradigm shift? Transformations in the European Union's sustainability meta-discourse. *Global Affairs*. DOI: <https://doi.org/10.1080/2474736X.2022.2085121>.
- Söderholm, P. (2020). The green economy transition: The challenges of technological change for sustainability. *Sustainable Earth Reviews*(3, 6). DOI: <https://doi.org/10.1186/s42055-020-00029-y>.
- World Commission on Environment and Development. (1987). *Our Common Future*. United Nations.
- Yin, R. K. (2014). *Case Study Research: Design and Methods*. CA: SAGE Publications.

СТОПАНСКА АКАДЕМИЯ „ДИМИТЪР А. ЦЕНОВ” - СВИЩОВ
DIMITAR A. TSENOV ACADEMY OF ECONOMICS - SVISHTOV

ГЛОБАЛНИ И РЕГИОНАЛНИ ИЗМЕРЕНИЯ НА МЕЖДУНАРОДНИТЕ ИКОНОМИЧЕСКИ ОТНОШЕНИЯ

БРОЙ 3
Свищов, 2026 г.

GLOBAL AND REGIONAL DIMENSIONS OF INTERNATIONAL ECONOMIC RELATIONS

ISSUE 3
Svishtov, 2026

ISSN: 2738-8573 (online)

miojournal.uni-svishtov.bg

РЕДАКЦИОНЕН СЪВЕТ:

Доц. д-р Драгомир Илиев – **главен редактор**

(Стопанска академия „Д. А. Ценов“ – Свищов)

Проф. д-р Веселина Димитрова – **зам. главен редактор**

(Икономически университет – Варна)

Доц. д-р Здравко Любенов – **зам. главен редактор**

(Стопанска академия „Д. А. Ценов“ – Свищов)

Доц. д-р Александър Косулиев

(Русенски университет „А. Кънчев“)

Доц. д-р Валентина Макни

(Икономически университет – Варна)

Доц. д-р Георги Маринов

(Икономически университет – Варна)

Доц. д-р Карина Саркисян-Дикова

(Стопанска академия „Д. А. Ценов“ – Свищов)

Гл. ас. д-р Александър Шиваров

(Икономически университет – Варна)

Гл. ас. д-р Галин Стефанов

(Стопанска академия „Д. А. Ценов“ – Свищов)

Гл. ас. д-р Даниела Илиева

(Русенски университет „А. Кънчев“)

Гл. ас. д-р Димитър Костов

(Стопанска академия „Д. А. Ценов“ – Свищов)

Гл. ас. д-р Ивайло Петров

(Стопанска академия „Д. А. Ценов“ – Свищов)

Гл. ас. д-р Иван Ангелов

(Стопанска академия „Д. А. Ценов“ – Свищов)

Гл. ас. д-р Мирослав Камджалов

(Икономически университет – Варна)

Гл. ас. д-р Недялка Александрова

(Икономически университет – Варна)

Гл. ас. д-р Петьо Бошнаков

(Икономически университет – Варна)

Адрес на редакцията:

Ул. Емануил Чакъров 2, Свищов 5250, България

Главен редактор:

Доц. д-р Драгомир Илиев, e-mail: d.iliev@uni-svishtov.bg

Технически секретар:

Гл. ас. д-р Ивайло Петров, e-mail: mio.conf@uni-svishtov.bg

За всички представени за публикуване текстове се прилага процедура на двойно анонимно рецензиране.

Публикациите отразяват личните виждания на авторите. Авторите носят пълна отговорност за съдържанието на разработките, изразените мнения, използваните данни, цитираните източници, както и за езиковото оформление на текстовете.

Условията и сроковете за приемане на текстове са посочени на адрес:

miojournal.uni-svishtov.bg

www.mioconference.eu

Адреси на електронното издание: miojournal.uni-svishtov.bg

dlib.uni-svishtov.bg

Алтернативен адрес:

www.mioconference.eu

ISSN 2738-8573

© Академично издателство „Ценов“ – Свищов

Списание „Глобални и регионални измерения на международните икономически отношения“ (съкратено **ГРИМИО**) е правопреемник на изданията с научните резултати от ежегодната *студентска научно-практическа конференция*, организирана от *катедра „Международни икономически отношения“* при Стопанска академия „Димитър А. Ценов“ – Свищов. До 2020 година изданията са сборници със самостоятелни ISBN номера, а от 2021 до 2023 година са периодичен сборник с постоянен ISSN номер – достъпни във Виртуалната библиотека на Стопанската академия на адрес dlib.uni-svishtov.bg.

Първата конференция е проведена през 1996 година по идея на проф. д-р ик. н. Иван Стойков и на гл. ас. д-р Симеон Момчев, преподаватели към катедрата. Участници са студентите от трети курс на специалност МИО към Стопанската академия, а тематичният фокус е върху международните инвестиции.

От 2014 година към събитието се присъединяват преподаватели и студенти от *катедра „Международни икономически отношения“* при Икономически университет – Варна, а през 2015 година и от *катедра „Икономика и международни отношения“* при Русенски университет „Ангел Кънчев“.

През годините конференцията се утвърди като форум за научна изява на студентите и докторантите извън учебната аудитория и създаде възможност за разчупване на формалните отношения лектор-обучаем, обмяна на опит в провеждането на мероприятия, свободно споделяне на творчески идеи. Постепенно тематиката се разшири и обхваща широк спектър от области, влизащи в сферата на международните икономически отношения и международния бизнес.

Пленарната сесия на *Тридесетата конференция* се проведе на 16 май 2026 г. присъствено в Базата за обучение на Стопанска академия в с. Орешак и в дистанционен формат чрез платформата BigBlueButton.

Journal “Global and Regional Dimensions of International Economic Relations” (abbreviated **GRDIER**) is the legal successor of the publications with the scientific results of the annual *student scientific-practical conference*, organized by the *Department of International Economic Relations* at Dimitar A. Tsenov Academy of Economics - Svishtov. Until 2020, the editions are conference proceedings with independent ISBN numbers, and from 2021 to 2023 they are periodical collections with a permanent ISSN number - available in the Academy’s Virtual Library at dlib.uni-svishtov.bg.

The first conference was held in 1996 on the idea of Prof. Ivan Stoykov and Head Assistant Simeon Momchev, lecturers at the department. The first participants were the 3rd year IER students at the Tsenov Academy of Economics, and the thematic focus was on international investments.

Since 2014, the event has been joined by professors and students from the *Department of International Economic Relations* at the University of Economics – Varna, and in 2015 from the *Department of Economics and International Relations* at the Angel Kanchev University of Ruse.

Over the years, the conference has established itself as a forum for the scientific expression of students and doctoral students outside the classroom and has created an opportunity to break the formal lecturer-student relationship, exchange experience in conducting events, and freely share creative ideas. Gradually, the topics have expanded and cover a wide range of areas, entering the sphere of international economic relations and international business.

The plenary session of the *Thirtieth conference* was held on May 16, 2026 at Dimitar Tsenov Academy’s Training and Recreation Center in the village of Oreshak and online through the BigBlueButton platform.

СЪДЪРЖАНИЕ / CONTENT:

ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА ПРЕД МЕЖДУНАРОДНАТА ДИВЕРСИФИКАЦИЯ: АНАЛИЗ ЧРЕЗ ИНДЕКСА НА СИНХРОНИЗИРАНА ЗАГУБА.....	8
<i>Виктория Стефанова Данева</i>	
CHALLENGES TO INTERNATIONAL DIVERSIFICATION: ANALYSIS THROUGH THE GLOBAL SYNCHRONIZED LOSS INDEX.....	8
<i>Victoria Stefanova Daneva</i>	
РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА НА БЪЛГАРИЯ В ПЕРИОДА ОТ 2019 – 2025 Г. В КОНТЕКСТА НА ГЛОБАЛНИТЕ ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА	16
<i>д-р Даниела Тинкова Маринова; Мариян Симеонов Великов</i>	
DEVELOPMENT OF TOURISM IN BULGARIA IN THE PERIOD 2019 – 2025 IN THE CONTEXT OF GLOBAL CHALLENGES	16
<i>Daniela Tinkova Marinova, PhD; Marian Simeonov Velikov</i>	
ФРАНЧАЙЗИНГЪТ В СФЕРАТА НА ТУРИЗМА.....	28
<i>Катерина Кирилова Бахчеванова</i>	
FRANCHISING IN THE TOURISM SECTOR.....	28
<i>Katerina Kirilova Bahchevanova</i>	
ПРЕКИ И НЕПРЕКИ ИКОНОМИЧЕСКИ РАЗХОДИ ПРИ КИБЕРИНЦИДЕНТИ В МАЛКОТО ПРЕДПРИЯТИЕ	44
<i>Бетина Диянова Минкова</i>	
DIRECT AND INDIRECT COSTS OF CYBER INCIDENTS IN THE SMALL ENTERPRISE.....	44
<i>Betina Diyanova Minkova</i>	
ЗАЩО РАЗМЕРЪТ НА СИВАТА ИКОНОМИКА ВАРИРА МЕЖДУ ДЪРЖАВИТЕ	59
<i>Георги Драгомиров Илиев</i>	
WHY DOES THE SIZE OF THE SHADOW ECONOMY VARY ACROSS NATIONS.....	59
<i>Georgi Dragomirov Iliev</i>	
МОДЕЛ ЗА ОПТИМИЗАЦИЯ НА ИЗБОРА НА МЕЖДУНАРОДНИ ПАЗАРИ В ДИГИТАЛНА СРЕДА.....	73
<i>Невин Бурханова Ангелова</i>	
A MODEL FOR OPTIMIZATION OF INTERNATIONAL MARKET SELECTION IN A DIGITAL ENVIRONMENT.....	73
<i>Nevin Burhanova Angelova</i>	
DIGITALIZATION IN CUSTOMS: ECONOMIC AND INSTITUTIONAL IMPACTS	86
<i>Melisa Vyulent Ismail</i>	
ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ ТЪРГОВСКАТА ИНТЕГРАЦИЯ И ВЪЗДУШНИЯ ТРАНСПОРТ В АФРИКА	95
<i>Анита Йорданова Йорданова</i>	

THE INTERPLAY BETWEEN TRADE INTEGRATION AND AIR TRANSPORT IN AFRICA.....	95
<i>Anita Yordanova Yordanova</i>	
ТРАНСГРАНИЧНОТО СЪТРУДНИЧЕСТВО КАТО ИНСТРУМЕНТ ЗА ЗЕЛЕНА ТРАНСФОРМАЦИЯ В ДУНАВСКИЯ РЕГИОН	109
<i>Габриела Руменова Попова</i>	
TRANSNATIONAL COOPERATION AS AN INSTRUMENT FOR GREEN TRANSITION IN THE DANUBE REGION	109
<i>Gabriela Rumeno va Popova</i>	
ОРЪЖИЯТА НА СЪВРЕМЕННИТЕ ТЪРГОВСКИ ВОЙНИ	124
<i>Георги Спасов Витков</i>	
WEAPONS OF CONTEMPORARY TRADE WARS.....	124
<i>Georgi Spasov Vitkov</i>	
ЕНЕРГИЙНАТА ИНТЕГРАЦИЯ В ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ КАТО ИНСТРУМЕНТ ЗА УСКОРЯВАНЕ НА ЗЕЛЕНИЯ ПРЕХОД.....	138
<i>Жени Руменова Антонова</i>	
ENERGY INTEGRATION IN THE EUROPEAN UNION AS AN INSTRUMENT FOR ACCELERATING THE GREEN TRANSITION	138
<i>Zheni Rumeno va Antonova</i>	
КАРИЕРНА ПОДКРЕПА НА МЛАДИТЕ ХОРА В ДУНАВСКИЯ РЕГИОН И МЕЖДУНАРОДНОТО УПРАВЛЕНИЕ НА ХОРАТА	153
<i>Александър Георгиев Данаилов; Габриела Руменова Попова</i>	
CAREER SUPPORT FOR YOUNG PEOPLE IN THE DANUBE REGION AND INTERNATIONAL PEOPLE MANAGEMENT.....	153
<i>Aleksandar Georgiev Danailov; Gabriela Rumeno va Popova</i>	
ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА ПРИ УПРАВЛЕНИЕТО НА МЕЖДУНАРОДНИ ЕКИПИ В УСЛОВИЯТА НА ДИСТАНЦИОННА РАБОТА.....	163
<i>Веселин Василев Михайлов</i>	
CHALLENGES IN MANAGING INTERNATIONAL TEAMS IN A REMOTE WORK ENVIRONMENT	163
<i>Veselin Vasilev Mihaylov</i>	
ЕМПИРИЧНО ИЗСЛЕДВАНЕ НА МОТИВАЦИОННИЯ ПРОФИЛ И НАГЛАСИТЕ ЗА ОБРАЗОВАТЕЛНА МИГРАЦИЯ СРЕД ЗРЕЛОСТНИЦИТЕ В ГРАД ВАРНА	179
<i>Мария Димова Златева</i>	
AN EMPIRICAL STUDY OF THE MOTIVATIONAL PROFILE AND ATTITUDES TOWARD INTERNATIONAL EDUCATIONAL MIGRATION AMONG HIGH SCHOOL GRADUATES IN THE CITY OF VARNA	179
<i>Mariya Dimova Zlateva</i>	

ИЗСЛЕДВАНЕ НА ПОТРЕБИТЕЛСКИТЕ ВЪЗПРИЯТИЯ И РАЗПОЗНАВАЕМОСТ НА LINDOR.....	193
<i>Емилия Веселинова Петрова</i>	
RESEARCH ON CONSUMER PERCEPTIONS AND RECOGNITION OF LINDOR.....	193
<i>Emilia Veselinova Petrova</i>	
УСТОЙЧИВОСТ В МЕЖДУНАРОДНИЯ БИЗНЕС МОДЕЛ НА H&M GROUP	209
<i>Яница Мариянова Димитрова</i>	
SUSTAINABILITY IN THE H&M GROUP'S INTERNATIONAL BUSINESS MODEL	209
<i>Yanitsa Mariyanova Dimitrova</i>	

ИЗИСКВАНИЯ КЪМ АВТОРИТЕ

- Допустимост на авторите: настоящи студенти бакалаври, магистри и докторанти в български или чуждестранни висши училища, обучаващи се в икономически специалности.
- При съавторство, поне един от авторите трябва да отговаря на условието да е настоящ студент. Съавтори могат да бъдат и специалисти от практиката, които не са в трудово-правни отношения с българско или чуждестранно висше училище и членуват в алумни клуб на висше училище, организатор/съорганизатор на конференцията.

Формални критерии към структурата на разработката:

- Обем - до 27 000 символа с включени интервали (до 15 стандартни страници).
- Заглавие – ясно и точно формулирано, до 100 символа (с включени интервали).
- Пълно име на автора (авторите), е-поща, специалност и година на обучение, висше учебно заведение.
- Резюме – до 1500 символа (с включени интервали), да има характер на обобщение и да включва изследователски цели, методология и резултати.
- Ключови думи – от три до пет.
- JEL класификация - до три кода, поне един да попада в раздел F. International Economics (ideas.repec.org/j/index.html).
- Ако основният текст е на български език - следват заглавие, данни за автора (авторите), резюме, ключови думи и JEL, **преведени на английски език**.
- Текстът на доклада следва да бъде оформен в части, като се следва формата за писане на научни текстове **IMRAD** (Introduction, Methods, Results, Discussion). Допускат се допълнителни раздели, ако отговарят на концепцията на изследването.
- Допълнителните бележки, разяснения и коментари - под линия.
- Списък с цитираната литература - по **APA style**.

Технически изисквания за оформяне на материалите:

- Написани под Word for Windows.
- Размер на страницата: A4, 29–31 реда и 60–65 знака на ред.
- Полета: Top – 2,5 см; Bottom – 2,5 см; Left – 2,5 см; Right – 2,5 см.
- Наименование на статията: Cambria, 14 pt, с големи букви, Bold, центрирано.
- Имена на автора (ите), висше учебно заведение: Cambria, 12 pt, центрирано.
- За резюме, ключови думи и JEL: шрифт Cambria, размер 11 pt.
- За основния текст: шрифт Cambria, размер 12 pt.
- Разстояние между редовете: 1,5 lines.
- Номерация на страницата: долу вдясно.
- Текст под линия: размер 10 pt.
- Графики, фигури и таблици: вграждат се софтуерно в текста.
- Формулите се създават с Equation Editor.

Пълните и актуални изисквания са представени на miojournal.uni-svishtov.bg.

СТОПАНСКА АКАДЕМИЯ „ДИМИТЪР А. ЦЕНОВ” - СВИЩОВ
DIMITAR A. TSENOV ACADEMY OF ECONOMICS - SVISHTOV

ГЛОБАЛНИ И РЕГИОНАЛНИ ИЗМЕРЕНИЯ НА МЕЖДУНАРОДНИТЕ ИКОНОМИЧЕСКИ ОТНОШЕНИЯ

Академично издателство „Ценов”
Ул. Емануил Чакъров 2, Свищов 5250, България

БРОЙ 3, 2026 г.
miojournal.uni-svishtov.bg

GLOBAL AND REGIONAL DIMENSIONS OF INTERNATIONAL ECONOMIC RELATIONS

Academic Publishing House “Tsenov” – Svishtov
2, Emanuil Chakarov street, Svishtov 5250, Bulgaria

ISSUE 3, 2026
miojournal.uni-svishtov.bg

ISSN: 2738-8573 (online)

miojournal.uni-svishtov.bg